

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública

Grup de Treball de la Llei de Salut Sexual i Reproductiva:

Prevenció i promoció de la salut: Situació i posicionament

1 de juliol de 2014

Guió

- ☐ Actual legislació
- ☐ PINSAP
- ☐ Actuacions en marxa
 - **Educació afectiva-sexual a l'escola:**
 - Salut i Escola
 - **Prevenció embarassos no desitjats**
 - **Anticoncepció d'Emergència**
 - **Prevenció i control ITS**
 - **Embarassos adolescents**
 - **Diagnòstic prenatal**
- ☐ Nou escenari
- ☐ Posicionament

Actual legislació

- **La Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs** (BOE núm. 55, de 4 de març de 2010) ofereix un marc legal que pretén adequar el marc normatiu al consens de la comunitat internacional i actualitzar les polítiques públiques i la incorporació de nous serveis d'atenció a la salut sexual i reproductiva:

Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs (BOE núm. 55, de 4 de març de 2010)

□ Article 5. *Objectius de l'actuació dels poders públics.*

1. Els poders públics en l'exercici de les seves polítiques sanitàries, educatives i socials han de garantir:
 - a) **La informació i l'educació afectivosexual i reproductiva en els continguts formals del sistema educatiu.**
 - b) **L'accés universal als serveis i programes de salut sexual i reproductiva.**
 - c) **L'accés a mètodes segurs i eficaços que permetin regular la fecunditat.**
 - d) **L'eliminació de tota forma de discriminació, amb especial atenció a les persones amb algun tipus de discapacitat, a les quals s'ha de garantir el seu dret a la salut sexual i reproductiva, i establir per a elles els suports necessaris en funció de la seva discapacitat.**
 - e) **L'educació sanitària integral i amb perspectiva de gènere sobre salut sexual i salut reproductiva.**
 - f) **La informació sanitària sobre anticoncepció i sexe segur que previngui, tant les malalties i infeccions de transmissió sexual, com els embarassos no desitjats.**

Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs (BOE núm. 55, de 4 de març de 2010)

□ Article 6. *Accions informatives i de sensibilització.*

- Els poders públics han de portar a terme accions informatives i de sensibilització sobre salut sexual i salut reproductiva, especialment a través dels mitjans de comunicació, i s'ha de prestar particular atenció a la **prevenció d'embarassos no desitjats, mitjançant accions adreçades, principalment, a la joventut i col·lectius amb necessitats especials, així com la prevenció de malalties de transmissió sexual.**

Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs (BOE núm. 55, de 4 de març de 2010)

CAPÍTOL III

□ Mesures en l'àmbit educatiu

- Article 9. *Incorporació de la formació en salut sexual i reproductiva al sistema educatiu.*
 - El sistema educatiu ha de preveure la formació en salut sexual i reproductiva, com a part del desenvolupament integral de la personalitat i de la formació en valors, incloent un enfocament integral
- Article 10. *Activitats formatives.*
 - Els poders públics han de donar suport a la comunitat educativa en la realització d'activitats formatives relacionades amb l'educació afectivosexual, la prevenció d'infeccions de transmissió sexual i embarassos no desitjats, facilitant informació adequada als pares i les mares

Llei 18/2009 de Salut Pública

TÍTOL II. De les polítiques en matèria de salut pública

□ Article 6. Les prestacions en matèria de salut pública

...

- La promoció i la protecció de la salut afectiva, sexual i reproductiva, i la prevenció dels factors de risc en aquest àmbit.

...

Guió

- ☐ Actual legislació
- ☐ PINSAP
- ☐ Actuacions en marxa
 - **Educació afectiva-sexual a l'escola:**
 - Salut i Escola
 - **Prevenció embarassos no desitjats**
 - **Anticoncepció d'Emergència**
 - **Prevenció i control ITS**
 - **Embarassos adolescents**
 - **Diagnòstic prenatal**
- ☐ Nou escenari
- ☐ Posicionament

PINSAP Pla Interdepartamental de Salut Pública

Els reptes 2014-5:

P es
I feccions ←
N salut mental
S addiccions
A país
P

- Pla interdepartamental de salut pública [PINSAP]**
-
- 2018-2020
- 1** **Agència de Salut Pública de Catalunya**

-

81

Implementar la prova ràpida del VIH a l'atenció primària en àrees prioritàries

Utilitzar les tecnologies de la informació i comunicació (TIC) en la prevenció de les infeccions de transmissió sexual en joves.

El PINSAP i les infeccions

**“Salut: tu pots decidir”
Campanya informativa i d'educació per a la salut per facilitar que el ciutadà/na pugui fer una decisió informada favorable a la seva salut**

Prevenir i reduir els riscos (consum d'alcohol i altres drogues, addiccions no tòxiques) i promoure la salut a la joventut a través de xarxes socials i programes comunitaris. Ús correcte i segur de les TIC i les xarxes socials entre les persones joves.

Guió

- ☐ Actual legislació
- ☐ PINSAP
- ☐ Actuacions en marxa
 - **Educació afectiva-sexual a l'escola:**
 - Salut i Escola
 - **Prevenció embarassos no desitjats**
 - **Anticoncepció d'Emergència**
 - **Prevenció i control ITS**
 - **Embarassos adolescents**
 - **Diagnòstic prenatal**
- ☐ Nou escenari
- ☐ Posicionament

Programa Salut i Escola: Actualització dades Sexualitat i afectivitat curs 2012-2013

Programa de Salut Maternoinfantil

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública

Salut i Escola

- ☐ Consulta Oberta
- ☐ Educació per a la Salut a l'Escola

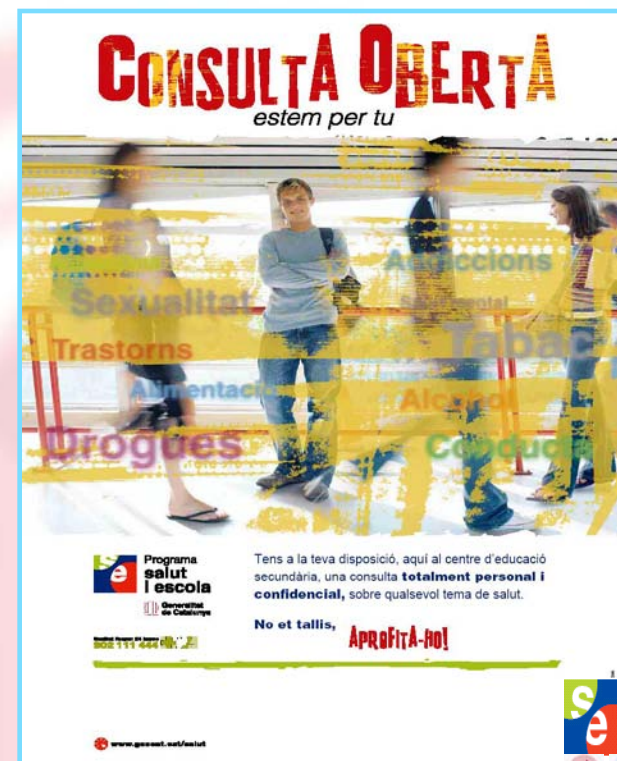
CONSULTA OBERTA (CO)

La consulta oberta és un espai al centre d'ESO on els adolescents poden acudir espontàniament per fer **consultes relacionades amb la seva salut a un/a professional (preferentment d'infermeria)**; així s'afavoreix l'accessibilitat d'aquests adolescents als programes de salut.

El respecte a la privacitat i la confidencialitat és condició general

El perfil més comú de la persona que consulta és el d'una **noia de tercer** d'ESO a la que li preocupen els temes de **sexualitat i afectivitat** (33%), **alimentació** (31,6%) i **salut mental** (21,9%)

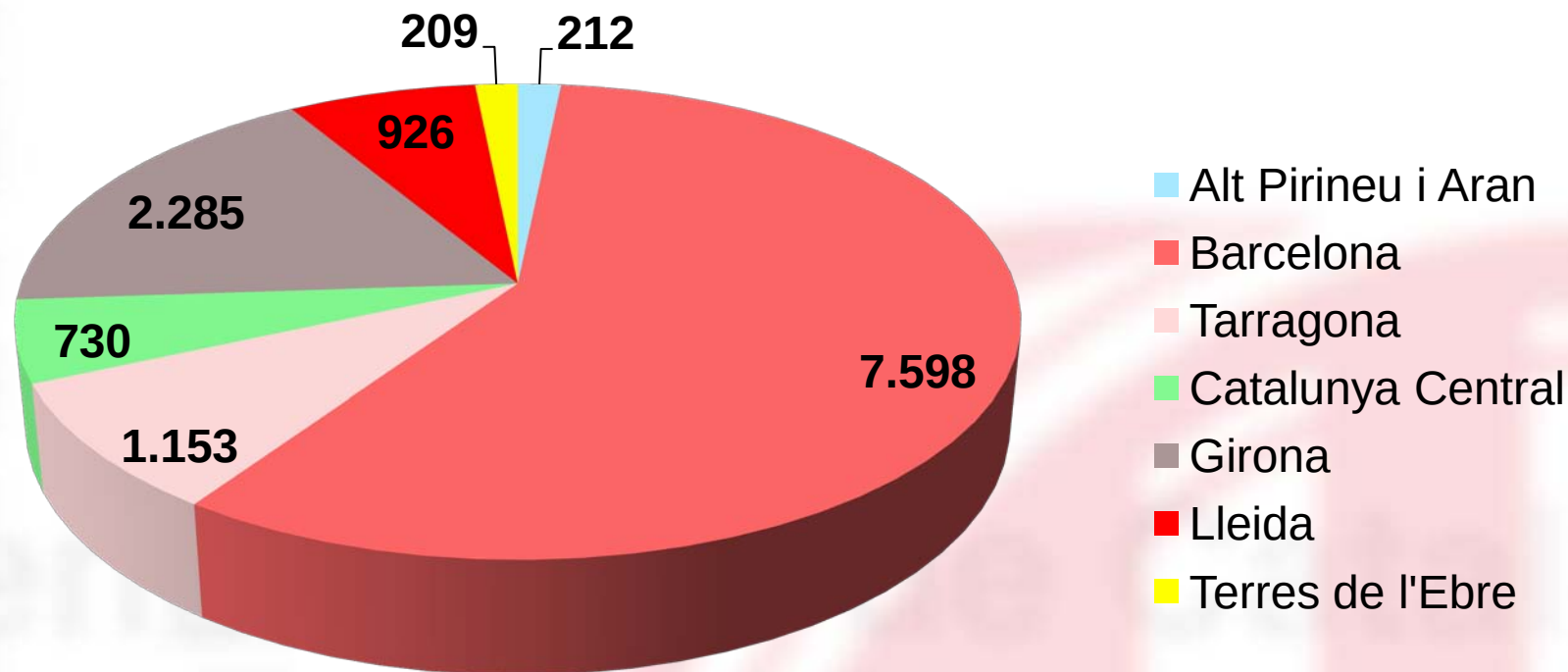

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública

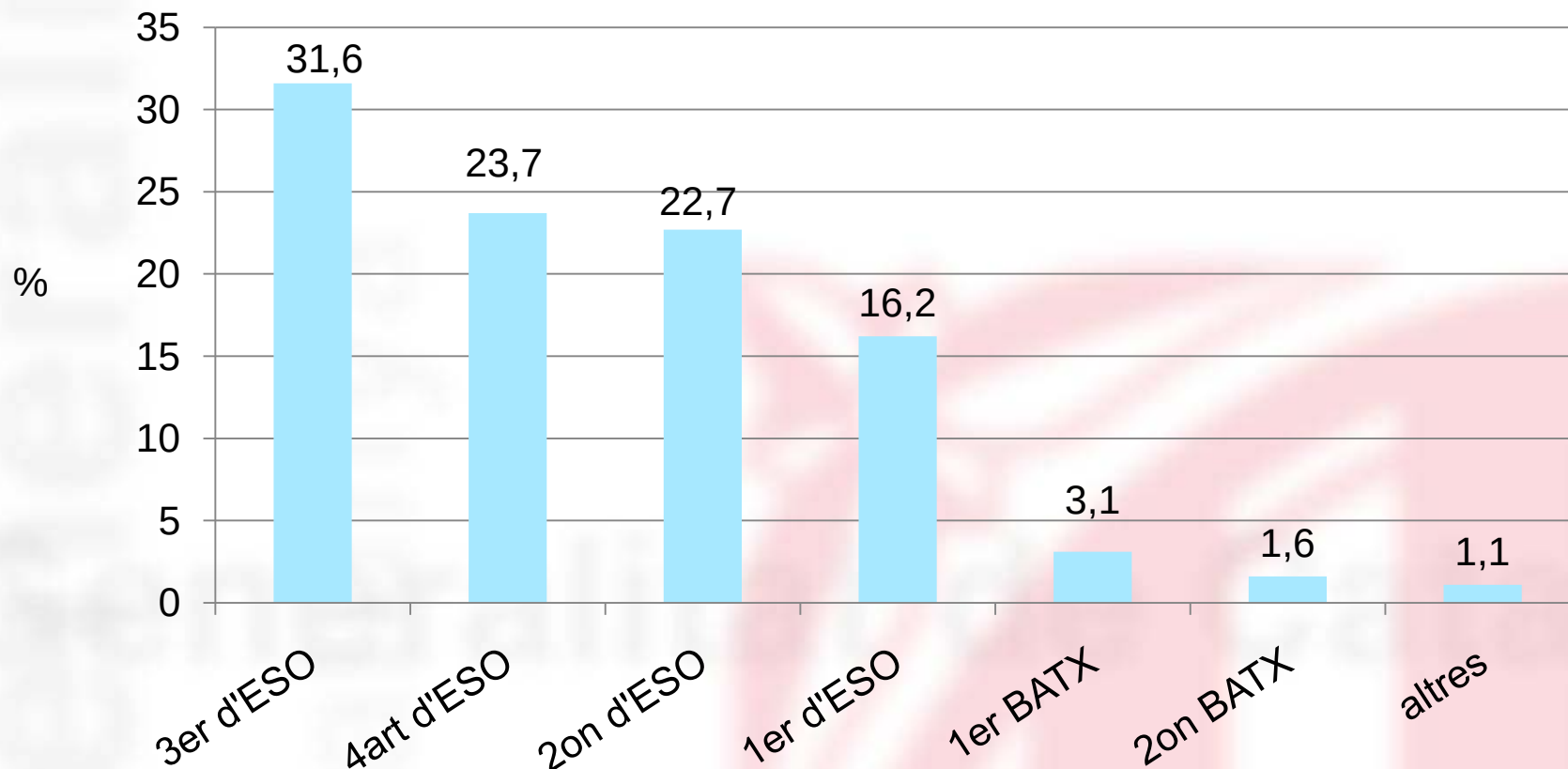
Programa
**salut
i escola**

Durant el curs 2012-2013 s'han fet 13.113 Consultes

Font: Registre del Programa Salut i Escola. Programa de Salut Maternoinfantil. **Curs 2012-2013**

S'adreça majoritàriament a 3r i 4art d'ESO, però hi ha un nombre important d'alumnes d'altres nivells

Font: Registre del Programa Salut i Escola. Programa de Salut Maternoinfantil. **Curs 2012-2013**

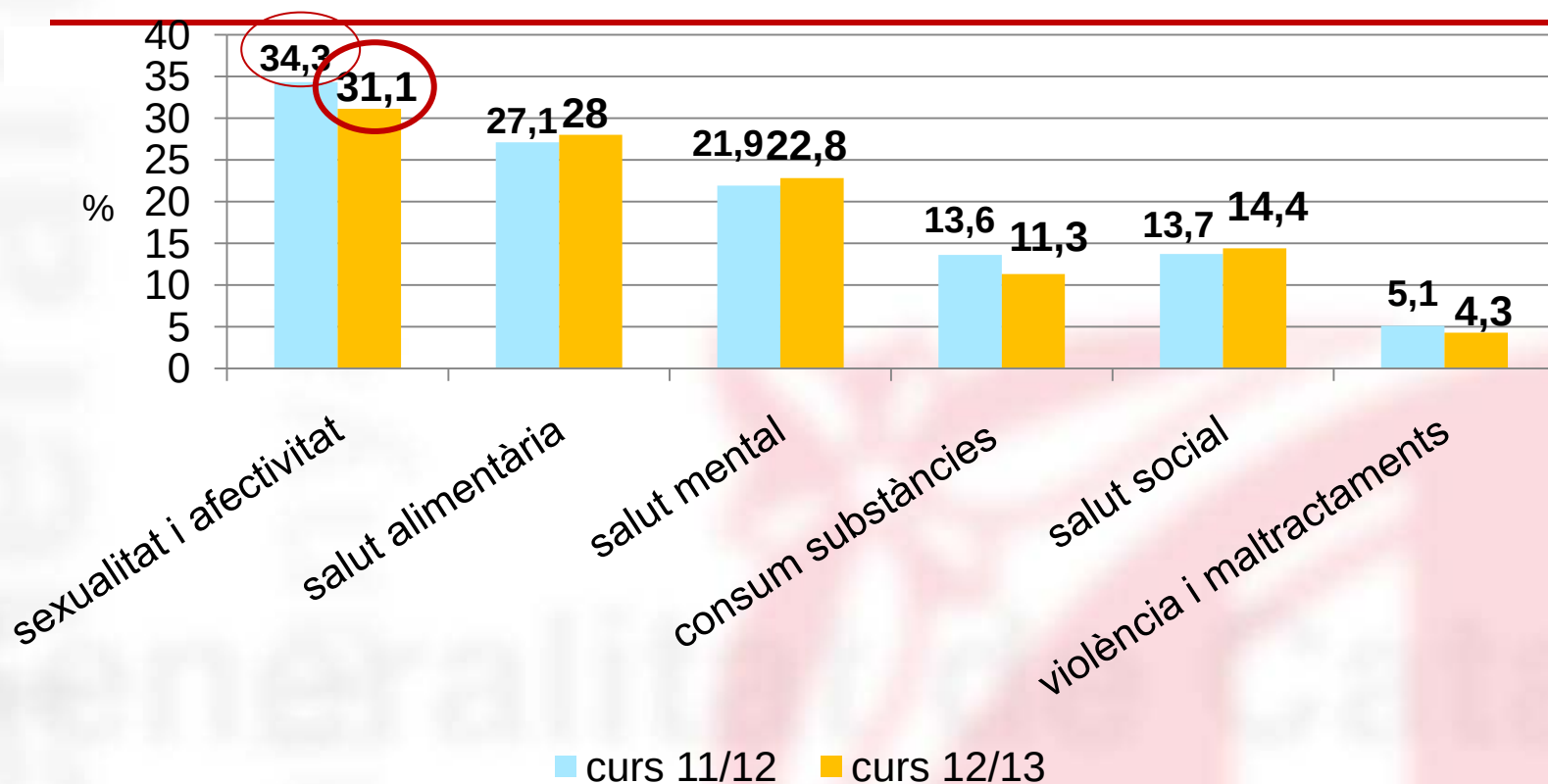

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública

La sexualitat i l'afectivitat son des del començament del programa els temes més freqüents a la Consulta oberta:

1 de cada 3 consultes

Font: Registre del Programa Salut i Escola. Programa de Salut Maternoinfantil. Curs 11/12 i 12/13

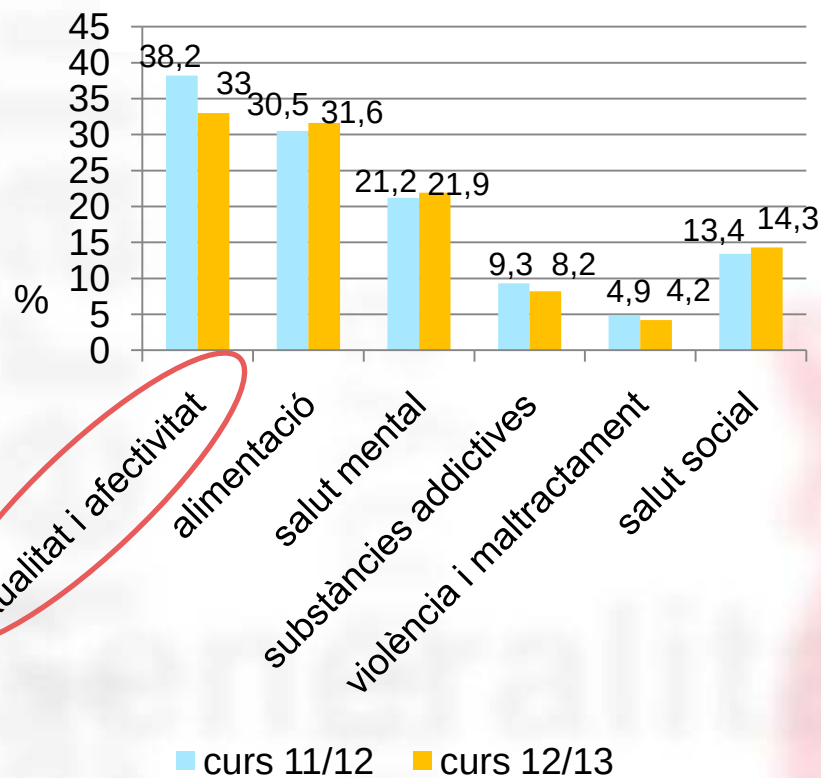
Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública

Sexualitat i afectivitat son els temes més consultats tant en nois com en noies

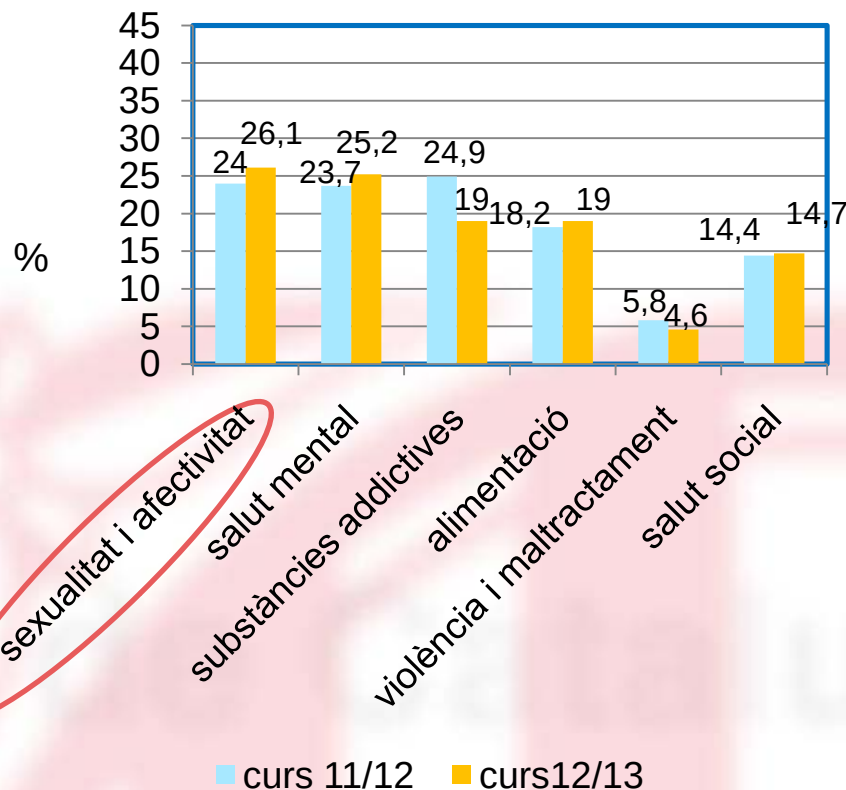
noies

9.369 consultes (71 %)

nois

3.744 consultes (29 %)

Font: Registre del Programa Salut i Escola. Programa de Salut Maternoinfantil.

Curs 2011/2012 i 2012/2013

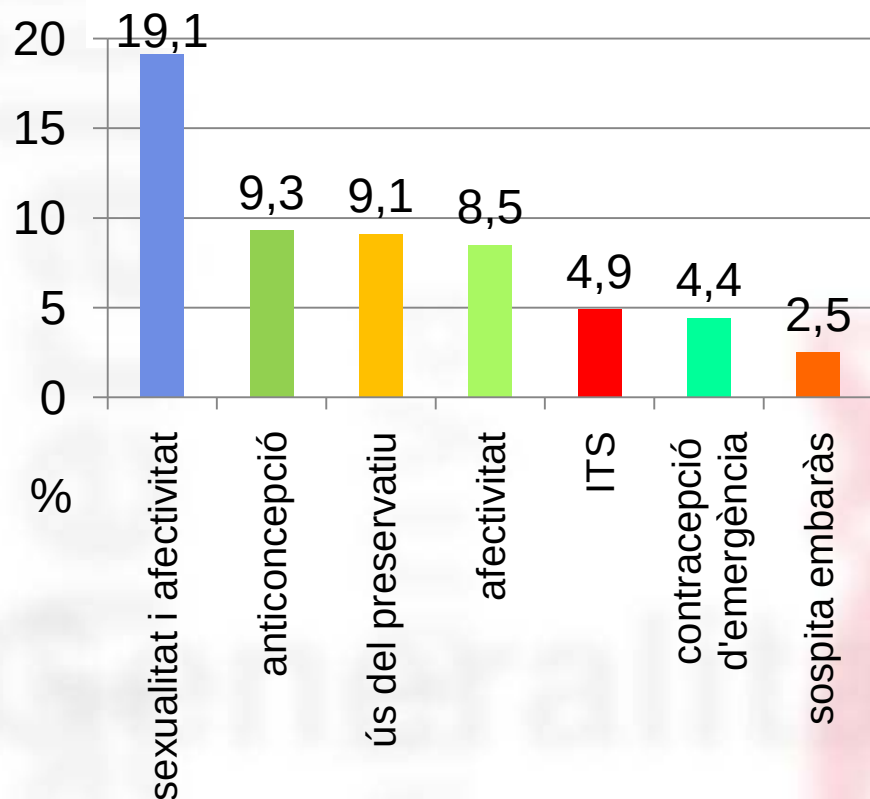
Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública

Distribució de les consultes sobre sexualitat i afectivitat segons sexe. Curs 2012-2013

356 derivacions
a l'ASSIR

noies

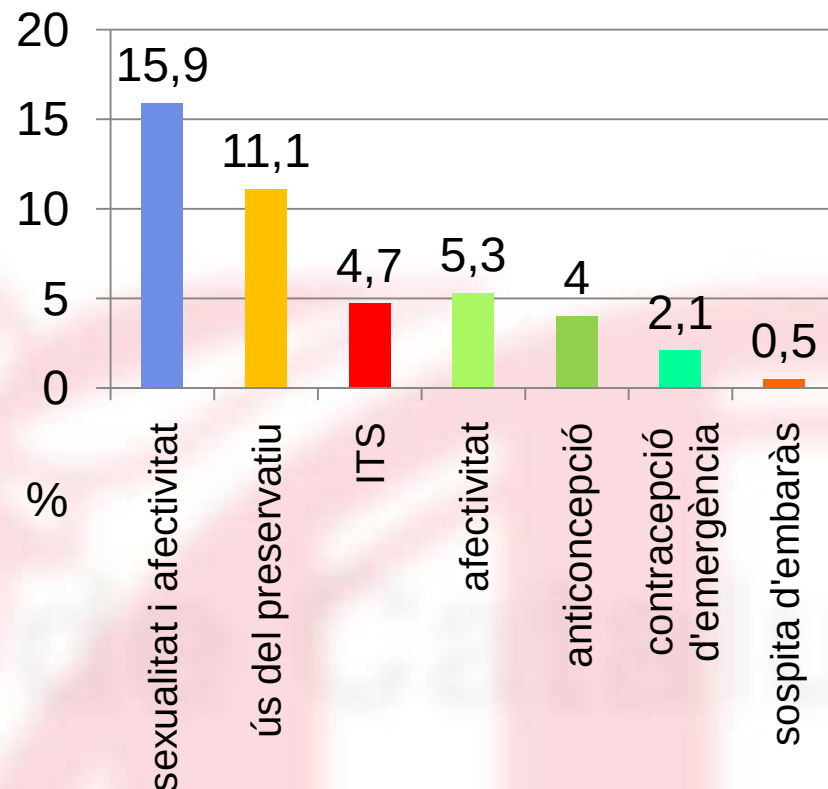

3.095 consultes (33 %)

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública

nois

978 consultes (26,1%)

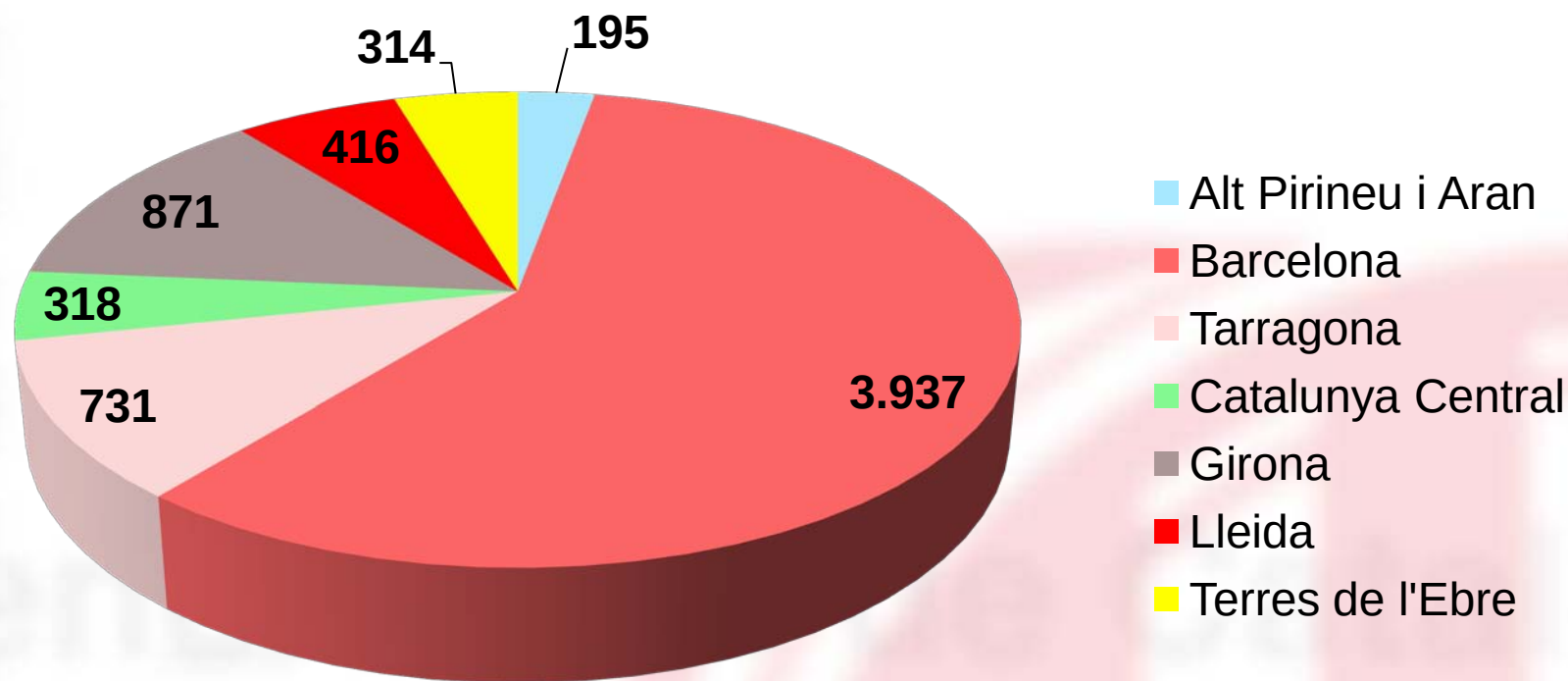
Font: Registre del Programa Salut i Escola.
Programa de Salut Maternoinfantil. **Curs 2012/2013**

ACTIVITATS d'EDUCACIÓ PER A LA SALUT

Portades a terme des d'entitats, sistema sanitari assistencial (APS; ASSIR; etc), Ajuntaments, professors i tutors, etc.

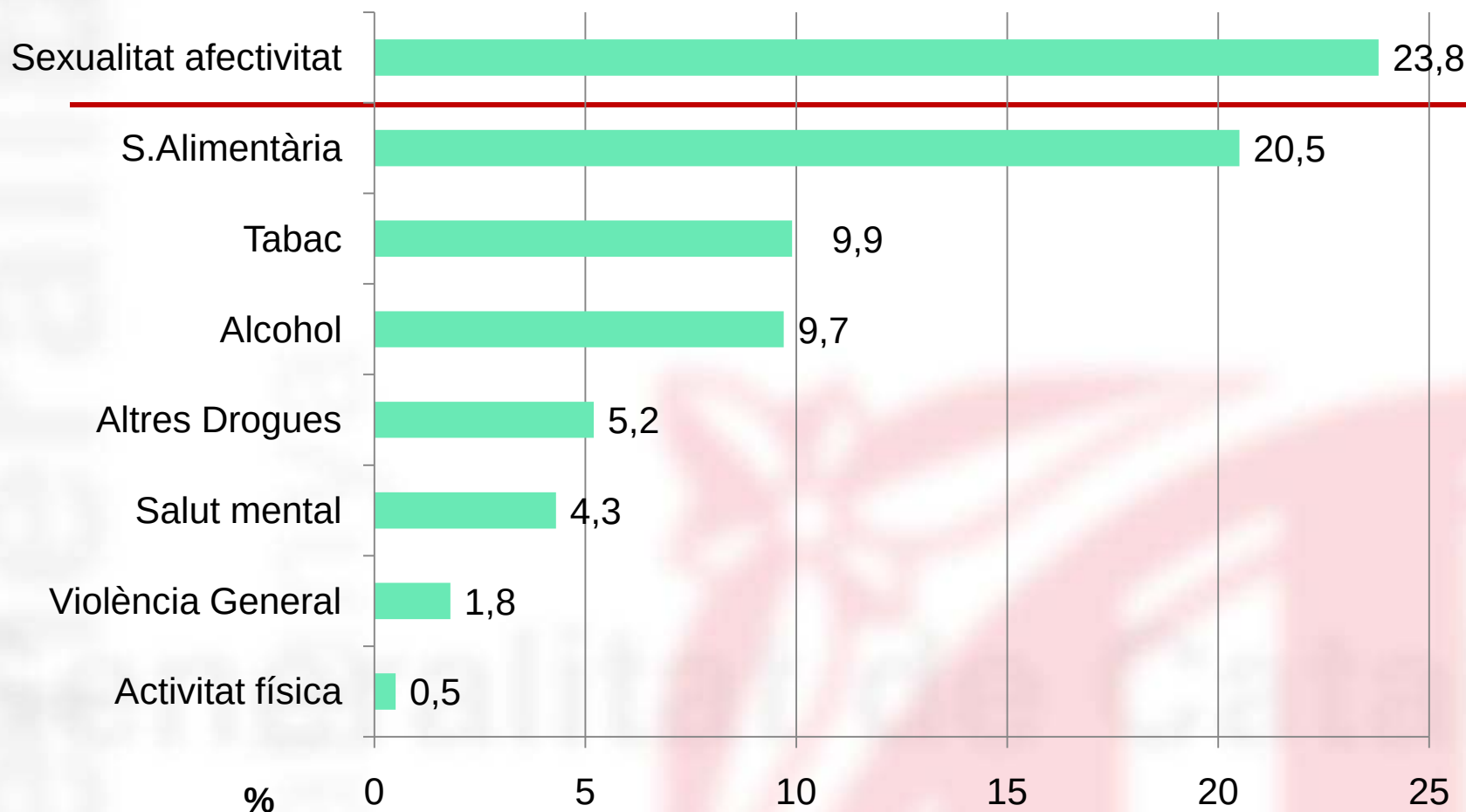
Durant el curs 2012-3 s'han registrat 6782 activitats d'Educació per a la Salut (Tallers, programes, xerrades, etc.)

Font: Registre del Programa Salut i Escola. Programa de Salut Maternoinfantil. **Curs 2012-2013**

Activitats d'Educació per a la Salut per temes: Es corresponen als temes de la consulta oberta

Font: Registre del Programa Salut i Escola. Programa de Salut Maternoinfantil.

Curs 2012/2013

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública

**1611 activitats d'EpS en
sexualitat i afectivitat**

Guió

- ☐ Actual legislació
- ☐ PINSAP
- ☐ Actuacions en marxa
 - **Educació afectiva-sexual a l'escola:**
 - Salut i Escola
 - **Prevenció embarassos no desitjats**
 - **Anticoncepció d'Emergència**
 - **Prevenció i control ITS**
 - **Embarassos adolescents**
 - **Diagnòstic prenatal**
- ☐ Nou escenari
- ☐ Posicionament

Prevenió, promoció de la salut i educació per a la salut: prevenció d'embarassos no desitjats

Àmbit comunitari

❖ Promoció de la contracepció habitual

- Millora de l'accés al preservatiu per part de la població jove
- Programa Màquina (*universitats, instal·lacions esportives, biblioteques, espais d'oci, transport públic...*) **461 màquines**
- Distribució gratuïta de preservatius **3.000.000/any**

❖ Col·laboració amb:

- Centres integrals de Salut sexual i reproductiva en joves (CJAS i altres)
- ONG's: Realitzen tallers de prevenció i promoció de la salut en temes de sexualitat i VIH/sida

❖ Webs /materials d'EpS

Prevenió, promoció de la salut i educació per a la salut: prevenció d'embarassos no desitjats

Àmbit sanitari

❖ A través dels PASSIRs

- Informació sobre mètodes anticonceptius, entre d'altres
- Ex. “Tarda Jove”: visites, intervenció grupal

❖ Programa Anticoncepció d'emergència

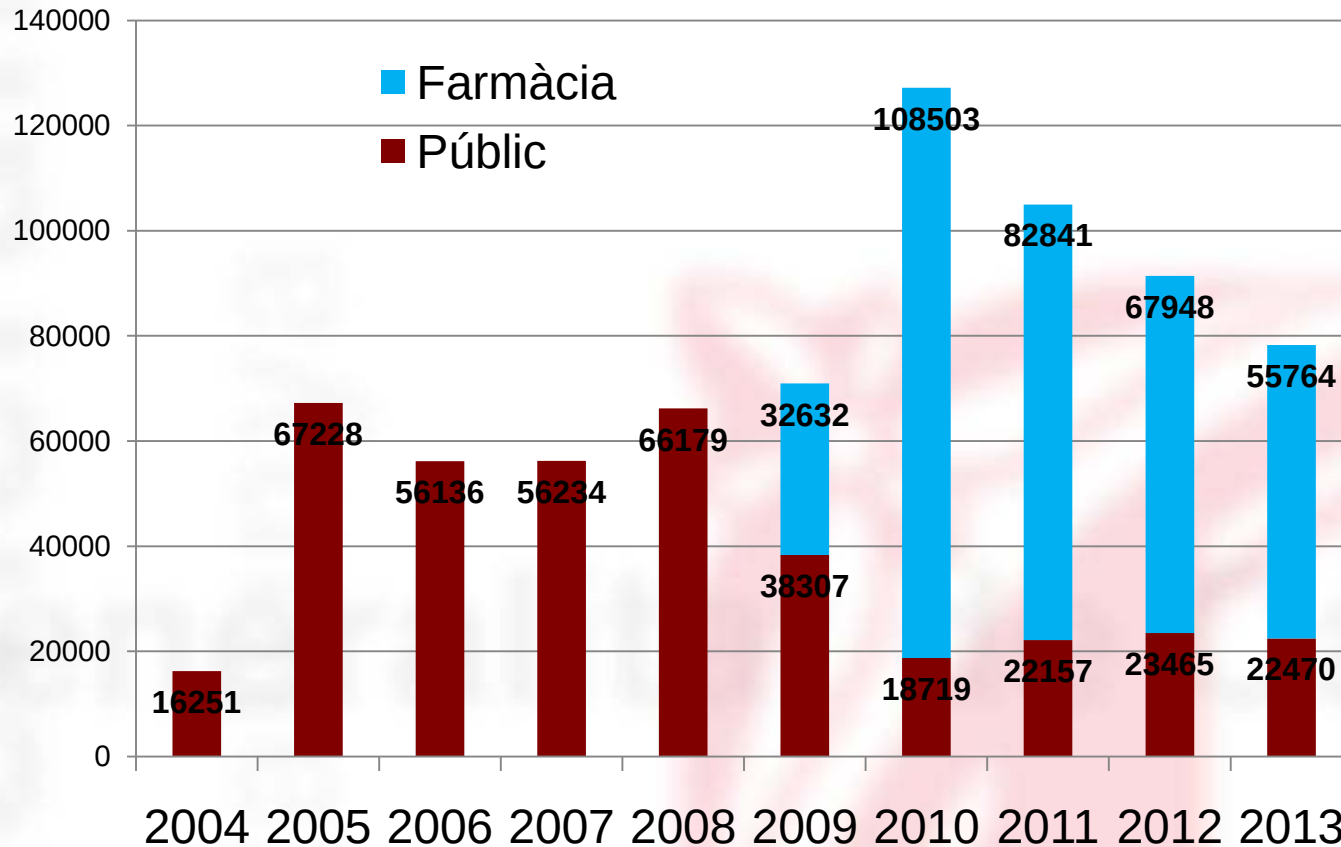

Programa d' Anticoncepció d'emergència

- ☐ Es va posar en marxa a l'octubre del 2004 amb la finalitat de prevenir un embaràs no desitjat després d'un coit no protegit mitjançant el tractament amb levonorgestrel.
- ☐ Aquest tractament és accessible a tota dona en edat fèrtil.
- ☐ La seva dispensació gratuïta es realitza a la xarxa sanitària pública dels centres d'atenció primària (CAP), dels centres d'atenció continuada (CUAP), dels centres d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR) i de les urgències hospitalàries.
- ☐ Des del setembre del 2009 aquest tractament va començar a dispensar-se sense recepta mèdica a les oficines de farmàcia.
- ☐ Tractament acompanyat de material informatiu i de promoció de l'anticoncepció habitual amb preservatiu

Segons dades, de la xarxa pública,
el major consum s'observa en el
entre els 15 i els 24 anys (60,1%)

Anticoncepció d'emergència

Guió

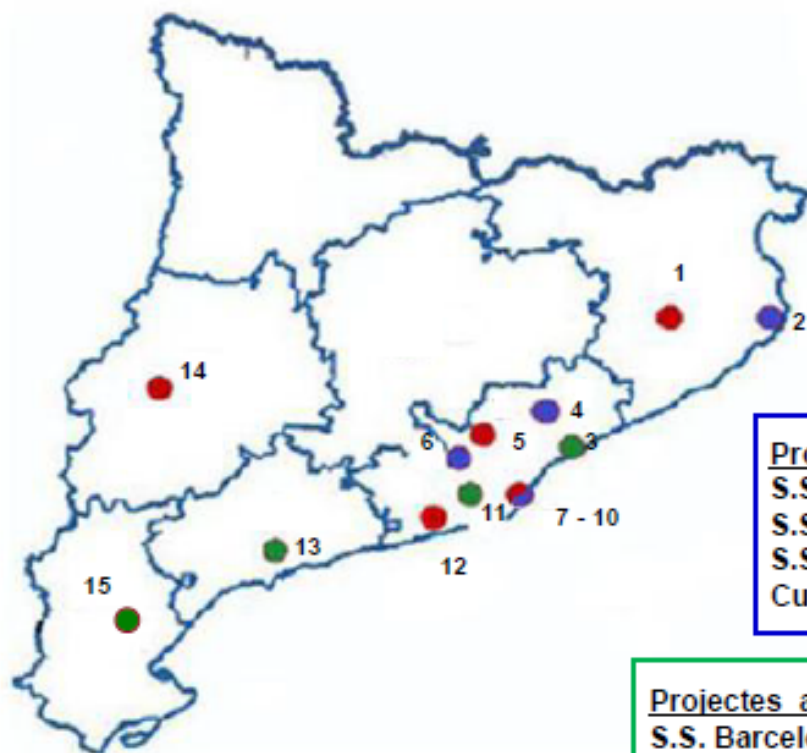
- ☐ Actual legislació
- ☐ PINSAP
- ☐ Actuacions en marxa
 - **Educació afectiva-sexual a l'escola:**
 - Salut i Escola
 - **Prevenció embarassos no desitjats**
 - **Anticoncepció d'Emergència**
 - **Prevenció i control ITS**
 - **Embarassos adolescents**
 - **Diagnòstic prenatal**
- ☐ Nou escenari
- ☐ Posicionament

Pla de millora de la prevenció i el control de les infeccions de transmissió sexual (ITS) a Catalunya

- Reforç i l'ampliació dels sistemes d'informació per a la vigilància epidemiològica de les ITS i els seus determinants**
- Adequació de l'atenció sanitària de les ITS**
 - Guia de pràctica clínica sobre ITS
 - Model assistencial integrat
 - formació adequada dels professionals sanitaris en ITS
- La millora de l'efectivitat i l'eficiència de les activitats preventives.**

Pla de prevenció, control i atenció a les ITS de Catalunya.

Territoris participants. Actualització, desembre 2013

 Generalitat de Catalunya
Agència de Salut Pública
de Catalunya

Projectes en fase avançada d'implementació

S.S. Gironès- Pla de l'Estany –Selva Interior [1]
S.S. Vallès Occidental Est (Cerdanyola-Sabadell) [5]
Barcelona Ciutat – AIS Dreta [7]
Barcelona Ciutat – AIS Esquerra [8]
Barcelona Ciutat – AIS Esquerra [9]
Barcelona Ciutat – AIS Esquerra [10]
S.S. Penedès Garraf [12]
R.S. Lleida [14]

Projectes en fase d'implementació

S.S. Baix Empordà [2]
S.S. Vallès Oriental (Mollet – Granollers) [4]
S.S. Vallès Occidental Oest (Terrassa – Rubí-Sant Cugat) [6]

Projectes amb inici d'implementació el 2014

S.S. Barcelonès Nord – Maresme [3]
S.S. Costa de Ponent [11]
R.S. Tarragona (S.S. Per determinar) [12]
R.S. Terres de l'Ebre [15]

Infecció de Transmissió Sexual (ITS)

	2013*		Tipus de MDO
	Nre, casos	Taxa*	
Condiloma acuminat	6.744	93	N
Herpes genital	2,670	37	N
Gonocòccia	919	13	I
Tricomoniasis	846	12	N
Sífilis infecciosa	803	11	I
Clamídia	804	11	N
Limfogranuloma veneri	58	1	I
Infecció pel VIH	566	7,8	E

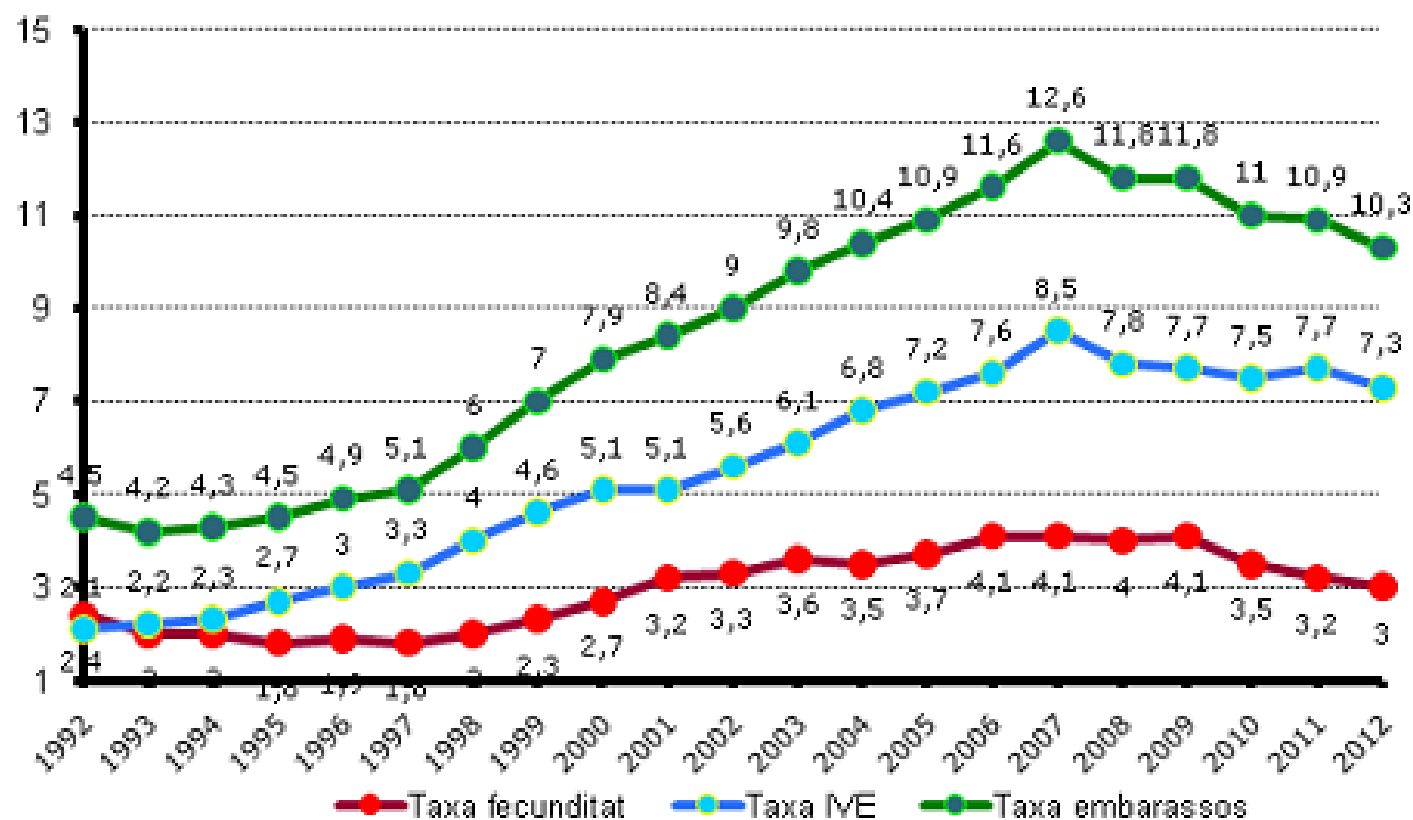
N numèrica/I individualitzada/ E especial

* Dades Provisssionals

Guió

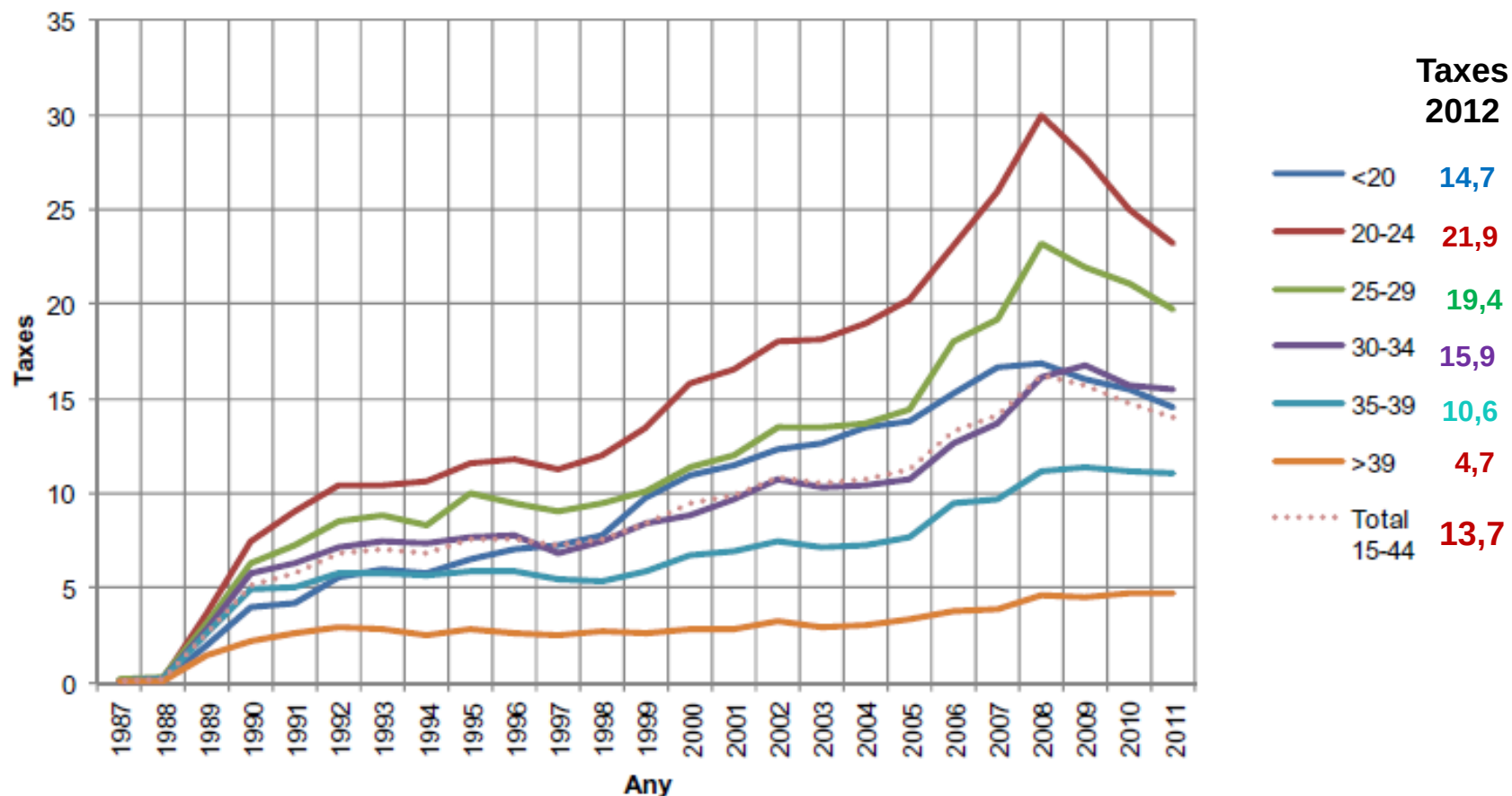
- ☐ Actual legislació
- ☐ PINSAP
- ☐ Actuacions en marxa
 - **Educació afectiva-sexual a l'escola:**
 - Salut i Escola
 - **Prevenció embarassos no desitjats**
 - **Anticoncepció d'Emergència**
 - **Prevenció i control ITS**
 - **Embarassos adolescents**
 - **Diagnòstic prenatal**
- ☐ Nou escenari
- ☐ Posicionament

Evolució dels embarassos en noies de 14-17 anys (taxes per 1.000). Catalunya, 1992-2012

Des de 2008 la taxa d'IVE a Catalunya baixa , sobre tot a les edats més joves

Figura 16. Evolució temporal de la taxa d'IVE de dones residents segons edat.
Catalunya, 1987-2011

*Taxa per 1.000 dones del grup d'edat corresponent. Dades de població: estimacions de població intercensals i postcensals. Dades d'IVE definitives.

Font : L'Interrupció voluntària de l'embaràs a Catalunya, 2012

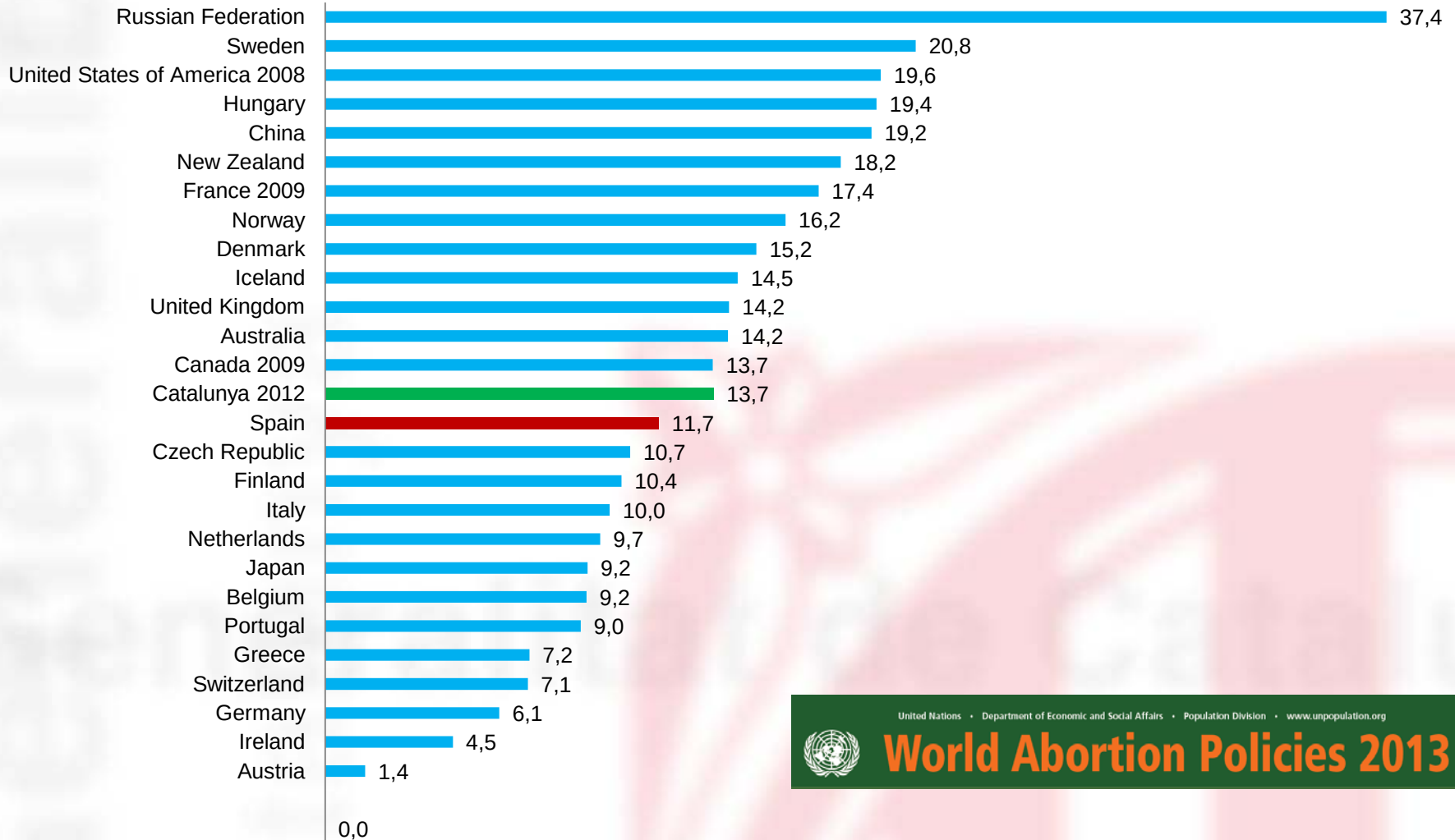

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública

Anàlisi de Situació

Països desenvolupats seleccionats, 2010

Taxa d'avortaments dones de 15 a 44 anys.

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública

Font dada Catalunya: L'Interrupció voluntària de l'embaràs a Catalunya, 2012

Guió

- ☐ Actual legislació
- ☐ PINSAP
- ☐ Actuacions en marxa
 - **Educació afectiva-sexual a l'escola:**
 - Salut i Escola
 - **Prevenció embarassos no desitjats**
 - **Anticoncepció d'Emergència**
 - **Prevenció i control ITS**
 - **Embarassos adolescents**
 - **Diagnòstic prenatal**
- ☐ Nou escenari
- ☐ Posicionament

Diagnòstic prenatal: permet detectar un nombre important de casos

	2009	2010	2011	2012	2013
Nombre de naixements anuals	85.347	84.073	81.137	77.548	70.105
Nombre de naixements a la xarxa pública	57.012	55.482	55.779	53.264	49073 (??)
Cribratges 1er trimestre xarxa pública inclosos al registre del programa	35.322 (75,2%)	43.198 (89,8%)	43.415 (90,6%)	40.640 (91,7%)	40.365 (92,5%)
Síndrome de Down	68	88	115	124	105
Síndrome de Patau	5	8	13	13	14
Síndrome d'Edwards	10	28	29	39	24
Altres	16	27	34	24	26
Cribratges 2n trimestre xarxa pública inclosos al registre del programa	11.638	4.891	4.524	3.674	3.265
Síndrome de Down	8	14	9	5	7
Síndrome de Patau	0	0	0	0	0
Síndrome d'Edwards	1	2	1	1	0
Altres	5	3	3	3	3
Embarassos amb cribratge xarxa pública	46.960 (87,6%)	48.089 (86,7%)	47.939 (85,9%)	44.314 (83,2%)	43.630 (88,9%)

Guió

- ☐ Actual legislació
- ☐ PINSAP
- ☐ Actuacions en marxa
 - **Educació afectiva-sexual a l'escola:**
 - Salut i Escola
 - **Prevenició embarassos no desitjats**
 - **Anticoncepció d'Emergència**
 - **Prevenició i control ITS**
 - **Embarassos adolescents**
 - **Diagnòstic prenatal**
- ☐ Nou escenari
- ☐ Posicionament

Nou escenari

- ☐ **Deroga la Llei 2/2010 inclosa la part sobre salut sexual i reproductiva
→ referències a l'educació sanitària Llei 14/1986 General Sanitat**
- ☐ **Es torna a una llei de supòsits, no de terminis.**
- ☐ **Dos supòsits: perill per a la salut física o psíquica de la dona i violació.**
- ☐ **A l'avantprojecte de 20/XII/2013 s'elimina el supòsit de malformació:
.Es podrà avortar en cas que "anomalies fetals incompatibles amb la vida" afectin psíquicament la dona. En aquest cas caldran dos informes de dos metges diferents dels que practiquin l'avortament: l'un farà l'informe sobre la salut de la dona i l'altre analitzarà el fetus i haurà de provar la "incompatibilitat amb la vida".**
- ☐ **S'està estudiant incloure un llistat de malformacions greus tancat dintre del supòsit de perill per a la salut de la dona. Sembla que no inclou el S. de Down**
- ☐ **Molta burocratització**
- ☐ **Dret de la menor**

Guió

- ☐ Actual legislació
- ☐ PINSAP
- ☐ Actuacions en marxa
 - **Educació afectiva-sexual a l'escola:**
 - Salut i Escola
 - **Prevenció embarassos no desitjats**
 - **Anticoncepció d'Emergència**
 - **Prevenció i control ITS**
 - **Embarassos adolescents**
 - **Diagnòstic prenatal**
- ☐ Nou escenari
- ☐ Posicionament

Guió

- ☐ Actual legislació
- ☐ PINSAP
- ☐ Actuacions en marxa
 - Educació afectiva-sexual a l'escola:
 - **Salut i Escola**
 - Prevenció embarassos no desitjats
 - Anticoncepció d'Emergència
 - Embarassos adolescents
 - Diagnòstic prenatal
- ☐ Nou escenari
- ☐ Posicionament

Posicionament

- ❑ Cal evitar separar l'abordatge de les IVE de les mesures de promoció i prevenció que tenen impacte en evitar embarassos no desitjats
- ❑ La major implicació dels ASSIR i l'atenció primària experimentada en els darrers anys ha potenciat la prevenció i la promoció de la salut afectiva, sexual i reproductiva

Mantenir l'impuls a la prevenció, la promoció i l'educació per a la salut
Mantenir el paper de l'APS i els ASSIR
Activitats comunitàries

Posicionament

- El fet de detectar malformacions fetals durant l'embaràs dóna oportunitat de prendre decisions en un temps adequat tenint en compte l'impacte personal, familiar i social → cal preservar que es puguin diagnosticar les malformacions fetals de forma precoç perquè la dona pugui prendre decisions amb el menor impacte per la salut física i psíquica
- Cal garantir que les decisions siguin preses conscientment amb informació sobre les alternatives possibles i l'acompanyament necessari → mesures de prevenció

**Mantenir els programes de
diagnòstic prenatal i la presa de
decisions informades
Evitar medicalització i
burocratització innecessàries**

